

пројекат **Адаптивна физичка активност и спорт – млади за младе**
АПАСИ

СВ007.2.22.036

Анализа потреба

младих са инвалидитетом у области Перник и области Нишава.

Скрининг у 5 школа у Пернику за искривљење кичме и равна стопала;

Незапосленост међу младима; Постојеће социјалне услуге

Садржај

Анализа потреба младих са инвалидитетом у области Перник и области Нишава

1.1. Област Перник -1

1.2. Област Нишава -5

2. Скрининг у 5 школа у Пернику за искривљење кичме и равна стопала - 7

2.1. Искривљење кичме -7

2.2. Равно стопало - 9

3. Ситуација са незапосленошћу младих - 9

3.1. Област Перник -9

3.2. Област Нишава -9

4. Постојеће социјалне услуге - 13

4.1. Област Перник - 13

4.2. Област Нишава -14

1. Анализа потреба младих са инвалидитетом у области Перник и области Нишава.

1.1. Област Перник

Анализа потреба има за циљ да истражи средину младих људи са инвалидитетом и незапослених по питању законодавства, државних/општинских мера, услуга за социјалну интеграцију и приступа тржишту рада. До краја на 2018. г. у Бугарској је био на снази Закон о интеграцији људи са инвалидитетом. Он је био замењен са § 2 прелазних и закључних одредби Закона за људе са инвалидитетом који је ступио на снагу 01.01.2019. г. 2019. г. извршни директор и екипа Агенције за људе са инвалидитетом су учествовали у радним групама, одговорним за израду основних одредби. А најважнији су били следећи: Закон о социјалним услугама, Закон о личној помоћи, Закон о знаковном језику за глуве, Правила за примену Закона о људима са инвалидитетом, Наредба бр. РД-07-6 од 20.06.2019. г. о процедури за контролу трошења средстава од враћених осигуравајућих уплата послодаваца, консеквентно органа за упошљавање, специјализованих предузећа и кооперација људи са инвалидитетом и професионалних здравствених установа, Наредба бр. РД-07-8 од 24.07.2019 г. о условима и поступку испуњења и контроле делатности за обезбеђење и ремонт опреме и медицинских производа за људе са инвалидитетом, Национални програм за запошљавање људи са инвалидитетом (НАРН), који је одобрен наредбом министра за рад и социјалну политику и испуњава се од стране Дирекције за запошљавање и Методологије за финансирање пројектних предлога послодаваца/органа за запошљавање, неодојиви део **НАПД-а**. Агенција за људе са инвалидитетом (АРД) такође учествује у: разради Акционог плана за период 2019. – 2020. г. у испуњењу Националне стратегије за људе са инвалидитетом и у припреми нове Националне стратегије за људе са инвалидитетом 2021. г. – 2027.; оцени утицаја на постојеће политике и законских одредби и извршени мониторинг по питању обезбеђења доступне архитектурне средине у постојећим зградама и постројењима; учешће у оцени Европске стратегије за људе са инвалидитетом 2010. – 2020. г., као и Пројекта за упитник за попис становништва, домаћинства и станова у Републици Бугарској током 2021. г., у пројектима за промене локалних општинских власти.

Само три спортска објекта имају приступ за људе са инвалидитетом: хала „Триадица“ - Софија (23,8 км од Перника), спортски комплекс „Добротица“, Добрич и спортски комплекс „Осогово“ у Тустендилу (56,5 км од Перника). Нема постојећих бесплатних услуга за здравље и рехабилитацију - углавном за налажење посла и доступне средине. Пројекти имају по правилу максималан рок од 6 месеца и сопствено учешће од 5% у готовини, што је терет за кандидате. Мера за доступну средину - Наредба бр. 0023-2512 / 11.06.2019. г. извршног директора Агенције за људе са инвалидитетом - отворена Методологија за финансирање пројеката за изградњу доступне архитектурне средине за људе са инвалидитетом на културним, историјским, спортским објектима. Конкурисање за финансирање од Агенције за људе са инвалидитетом за изградњу доступне архитектурне средине за људе са инвалидитетом на културним, историјским, спортским објектима. (49.)

Послодавци по чл. 49 Наредбе о општинском власништву бр. 0023 - 2511/11.06.2019. г. извршног директора Агенције за људе са инвалидитетом поштују Методику за финансирање циљних пројеката специјализованих предузећа и кооперација људи са инвалидитетом по чл. 49 Закона о људима са инвалидитетом.

Пројекти за рехабилитацију и интеграцију за људе са инвалидитетом - Наредба бр. 0023-2513 / 11.06.2019 г. извршног директора Агенције за људе са инвалидитетом, као што следи:

Методологија за финансирање пројеката за рехабилитацију и интеграцију људи са [инвалидитетом за пројекте](#) за рехабилитацију и интеграцију људи са инвалидитетом;

Заштитни центар за запошљавање - Наредба бр. 0023 - 3534 / 09.08.2019 г. извршног директор Агенције за људе са инвалидитетом. Методологија за финансирање пројеката за креирање делатности за центре за заштиту на раду за **достављање медицинских производа и помоћних средстава, апарата и опреме за људе са инвалидитетом** - 336 малих и средњих предузећа су у списку предузећа која достављају те услуге. Постојећи уговори са НВО по Правилнику за примену Закона о људима са инвалидитетом по чл. 53а Правилника за примену Закона о људима са инвалидитетом су: Удружење „Бугарска асоцијација лица са интелектуалним сметњама“; Удружење „Савез инвалида у Бугарској“; Удружење „Центар за психолошка истраживања“; Удружење „Савез слепих у Бугарској“; Удружење „Савез глувих у Бугарској“.

Финансирање пројеката за рехабилитацију и интеграцију људи са инвалидитетом

Методологија регулише услове и поступак за припрему, структуру и садржај понуда, достављених од невладиних непрофитних организација за људе са инвалидитетом са циљем социјално укључење и изолирање људи са инвалидитетом, као и начин њихове оцене и класирање на конкурс за финансирање од Агенције за људе са инвалидитетом (АРД). Методологија се разматра као инструмент за реализирање приоритета Агенције за људе са инвалидитетом у примени државне политике за рехабилитацију и интеграцију људи са инвалидитетом кроз активну улогу и сврсисходну делатност непрофитних организација из невладиног сектора. Само правна лица, регистрована сагласно Закону о правним непрофитним лицима (Закон о правним непрофитним лицима) за извршавање друштвено-корисне делатности, као и национално представљене организације људи са инвалидитетом, регистрованим по Закону о кооперацијама. У складу са својим оснивачким актом и сагласно извршеној делатност, организације треба да буду стално ангазоване са решавањем проблема људи са инвалидитетом. Учешће у конкурс за финансирање је повезано са израдом предлога, која се састоји од попуњеног формулара и буџета тендера. Директни бенефицијенти очекиваних резултата од испуњења тендерског предлога могу да буду само лица са изнад 50% умањене радне способности/врсте и степена оштећења и деца са 50% и изнад 50% одређене врсте и степена оштећења, укључујући и странце са сталним

боравком у Републици Бугарској (странце са додељеним хуманитарним статусом) и странце са додељеним статусом избеглице, као „лица“/људи са трајним инвалидитетом. За оцену на конкурс се предају предлози, усмерени ка увећању социјалног капитала друштва кроз интеграцију и реинтеграцију људи са трајним инвалидитетом, ка превазилажењу њихове социјалне изолације и постизању њиховог трајног социјалног укључења, које води до повећања њиховог социјалног значаја и личног самопоуздања за њихово укључење у савремене културне вредности, као и за достигнућа науке, културе и спорта. Предмет предлога се изражава у: повећању образовног, професионалног, квалификацијског и културног нивоа људи са трајним инвалидитетом; укључењу људи са трајним инвалидитетом у процес стварања културних вредности кроз развој њихових надарености и уметничких и стваралачких талената у циљу превазилажења за њих постојећих ограничења у тој области; стварању повољне средине у друштву и развој могућности за испуњен живот људи са трајним инвалидитетом кроз њихово активно учешће у јавним догађајима, форумима, прославама, културним догађајима, спортским такмичењима, туристичким путовањима; разради и увођењу специјализираних помоћних средстава за превазилажење изолације и потешкоћа с којим се суочавају људи са трајним инвалидитетом у налажењу посла, у остваривању социјалних контаката, у интеракцији и адаптирању на своју средину, у стимулисању њиховог активног учешћа у различитим јавним догађајима; директном учешћу људи са трајним инвалидитетом у одржавању регионалних, националних и међународних јавних догађаја као: сајмови, изложбе и базари њихових производа, фестивали аматерских састава и индивидуалних извођача, колоније и уметничке изложбе, аутомобилски релији са адаптираним аутомобилима, маратони са инвалидним колицима, такмичења у другим спортовима, као и други слични догађаји; промена друштвене перцепције људи са трајним инвалидитетом као пуноправних грађана кроз њихово постављање у центар друштвене пажње, кроз њихово директно учешће у друштвено значајним догађајима у којима они могу лично да декларишу и заштите своја права и своје место у савременом друштву.

Допустиви оквир: 1. Делатности усмерене ка индивидуалном и групном раду са циљном групом - обука, стицање умећа за самостални живот, рехабилитација, арт-терапија, упознавање са културним наслеђем и достигнућа домовине, посета културних догађаја и друге. Тендерски предлози чијом реализацијом користи за директне бенефицијенте би имали случајни, вероватни карактер и би захтевали допунско испуњење специјалне рекламне кампање, оцењују се са нула поена; 2. Догађаји са јавним културни и/или спортским догађајима: фестивали, концерти, представе, колоније, уметничке изложбе, спортска такмичења и аутомобилски релији и други слични, у којима су директни бенефицијенти активни учесници у одговарајућем догађају. Финансирање тендерског предлога дозвољава покривање расхода за припрему јавног догађаја. 3. Разрада различитих материјала, помагала, упутстава и других који потпомажу рад људи и са људима са трајним инвалидитетом, њихова адаптација, радна и социјална интеграција и реинтеграција. Приликом разраде таквог предлога, кандидат треба да образложи своје

новаторске напоре, тако што ће навести нове моменте у његовом развоју који се разликују или допуњују већ урађено у датој области у оквирима финансијских ресурса Агенције за људе са инвалидитетом и других извора; 4. Делатности усмерене ка промени друштвене перцепције за људе са трајним инвалидитетом као пуноправне грађане који дају публицитет и демонстрирају своју активну друштвену позицију, достигнућа у њиховој запослености, укључујући и кроз њихово организовано учешће на сајмовима, трговачким сајмовима, у добротворним и трговачким базарима, специјализираним сајмовима рада и другим социјалним и економским форумима и догађајима. Конкурентни предлози у којима се планира провођење на PR-кампање која има за циљ да утиче на јавно мњење, али без директног, активног и решавајућег учешћа људи са инвалидитетом у њему, оцењују се са нула поена. Обука (Компонента 1) може да се извршава само од организација кандидата које имају одговарајућу лиценцу, издату од Националне агенције за професионалну обуку и образовање. Одговарајућа лиценца може, такође, да се поседује од/или од партнера који може да проведе обуку. Сваки кандидат може да учествује у објављеном конкурсима само са једним предлогом. Трајање тендера не може да надмашује 6 месеци.

Намена и структура средстава додељених за финансирање. Да би се постигли резултати предвиђени у тендерском предлогу, кандидат доставља и своје учешће које је неодојиви део предлога и подлежи контроли и провери за време његовог испуњења. Сопствено учешће кандидата не може да буде мање од 5% од укупне вредности понуде. Сопствено учешће се доставља само у готовини и користи се за покривање само директних расхода; за лица која имају право на инострану помоћ дозвољено је да сnose расходе за ескорт сваког таквог лица; у случајевима лица са инвалидитетом вида, повредама мишићно-скелетног апарата или интелектуалном ометеносћу који имају изнад 90 процента умањене радне способности / врста и степен оштећења без права на помоћ, дозвољено је да сnose расходе за коришћење једног пратиоца за двоје људи са инвалидитетом; расходи повезани са коришћењем пратилаца (за службени пут, карте за посету организованих догађаја) одређују се и читавају као директни расходи.

1.2. Област Нишава

Професионалне рехабилитационе мере и делатности, усмерене ка повећању конкурентности људи са инвалидитетом на тржишту, стицање, развој и побољшање личних и радних и социјалних умећа, увећање броја службеника са инвалидитетом на слободном тржишту су: обука за активно тражење посла, обука за познатог послодавца, тражење посла у клубу, на сајму рада, обука на тржишту рада и стаж. Програми за запошљавање људи са инвалидитетом, усмерени ка подстицању и увећању броја запослених лица са инвалидитетом су следећи: дотирање доходака људи са инвалидитетом без радног стажа; дотација за самостално запошљавање; дотација за стварање радних места; јавни радови.

Мере за подршку, усмерене ка увећању броја запослених лица са инвалидитетом под специјалним услова, а наиме: Надокнада одговарајућих расхода за адаптирање на радном месту лица са инвалидитетом, који су запослени под специјалним условима; Надокнада расхода за пружање професионалне подршке лицима са инвалидитетом који раде под специјалним условима-помоћ при раду. NES-филијала Ниш извршава поступак за оцену преостале радне способности људи са инвалидитетом, која је регулисана применом Закона о запослености људи са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09) и Правилника о детаљном начину, расходима и критеријумима за оцену радне способности и запослености или могућности за издржавања запослења људи са инвалидитетом (“Службени гласник РС”, бр. 36/10).

Делатност градских општина за побољшање положаја људи са инвалидитетом

Градска општина Пантелеј - председник, Братимир Васиљевић. Општина са утврђеним формама подршке за удружења људи са инвалидитетом и њихових чланова који живе у општини.

Као социјално одговорна локална власт, општина Пантелеј је практично установљена, ангажована са системском и ефективном бригом о тој рањивој социјалној групи, у оквирима реалних потреба људи са инвалидитетом и њихових буџетних и структурних могућности. Са сличном политиком општина је прво добила подршку програма EXCHANGE, а захваљујући европским средствима, основне претпоставке за системско решавање проблема људи са инвалидитетом и побољшање њиховог статуса у том локалном друштву. Прво је била створена база података за све асоцијације са инвалидитетом њихових чланова и та база је омогућавала редовну комуникацију и обострану размену информација по свим основним питањима и делатностима, која су важна за то грађанско становништво. Општина Пантелеј је једна од првих институција која граде рампу која обезбеђује несметан приступ до општинских услуга, а потође интервенције, такође, обезбеђују коришћење лифтова у ту сврху.

Отварајући Центар за људе са инвалидитетом у згради општине, као место окупљања људи са инвалидитетом и њихових асоцијација, општина Пантелеј је практично отворила много шире пространство за јачање реципроцитета и солидарности, као најбоља достигнућа грађанског друштва и начин за директно изграђивање партнерства /уместо претежно очинских/ са асоцијацијама људи са инвалидитетом. Ти нови односи су били записани кроз споразуме о сарадњи са најфлексибилнијим асоцијацијама, као на пример Обласна асоцијација људи који пате од мултипле склерозе, којој је обезбеђена стална изложба и трговачке површине под егидом Дома старих заната, за занате, који они упорно практикују и на тај начин зарађују за бањско лечење својих чланова. Користећи капацитет Дома старих заната, општина је установила сарадњу са Школом за основно и средње образовање „Царица Јелена“ Ниш и дала могућност деци, ученицима те школе, да демонстрирају своја умећа кроз јавне образовне радионице за ткање и са њима повезаним

занатима, за које се обучавају кроз предавања. Сарадња са основном и средњом школом "Царица Јелена" Ниш је настављена укључењем женских делатности које обједињују жене које су изгубиле свој посао у процесу транзиције, користећи капацитет школе. Сарадња између општине Пантелеј и асоцијације CDP је довело до уступања микробуса поклоњених од стране PHILIP MORIS-а, који су на располагању свим асоцијацијама, у складу са израженим потребама за свакодневном врстом транспорта или за организовано међуградско путовање, са обавезом општине да опслужује то превозно средство и да доставља транспортне услуге. Пројекат за адаптивно пливање, намењен деци са инвалидитетом и јачање њихове мишићне функције који је био инициран од општине у сарадњи са клубом за адаптивно пливање „Делфин“, од почетних пилотских варијанти је прерасо у дугорочну делатност која је, као пример добрих пракси, распрострањена у другим градским општинама у Нишу, да би касније били прихваћени у већини градова у Србији, што је довело до стварања Асоцијације адаптивних пливачких клубова на републичком нивоу у Нишу. Међу многобројним индивидуалним примерима за директну подршку се издваја општина Пантелеј.

2. Скрининг у 5 школа у Пернику за искривљење кичме и равна стопала

2.1. Искривљење кичме.

Скрининг у 5 школа у Пернику је показао да много (~ 70%) од данашње деце имају проблеме са кичмом, што омета правилни развој органа - углавном срца и плућа. Ти проблеми су излечиви, али што раније, то боље. Сматра се да су непокретност и недовољно развијени мишићи основни разлози за ситуацију – деца се не баве спортом, проводе сате испред телевизора или телефона, стижу до школе, возе аутомобиле, часови из физичког васпитања често се користе за надокнађивање из других предмета, немају времена и не стимулишу се да се играју напољу и да тренирају. Истраживање обухвата 25 показатеља, резултати од неких од којих су: 11,29% деце имају сколиозу (искривљење кичме у страну); 29,03% имају кифозу (искривљење које причињава погрбљеност леђа); 54,84% имају L-лордозу (прекомерно савијање напред); 47,58% деце имају нагнуту карлицу; скраћење бедрено-кранални (погађају доње екстремитете) мишића се посматра код 29.03% учесника; 72,58% од испитаних пати од некакве форме равних стопала.

Искривљење кичме. Значење проблема: 15-25% деце узраста 7-14 година имају неправилну физику, неправилан став, сколиоза, кифоза, грудне деформације. Кичмене деформације су 2 врсте: Функционалне - без промене у структури кичме. Разлози: рахитис, убрзање, мањак кретања што води до хипотоније, „преоптерећене“ ташне ученика од 1. до 4. разреда, неправилно седење у школским клупама и на радном месту, код куће, нерационална исхрана. Оне се коригују након одстрањивања разлога који је довео до тог стања. Структурне - оне подлежу лечењу од стране ортопеда. Лечење: неправилан став и искривљење кичме првог степена - провођење лечења кроз организовање група за **лековиту физкултуру (ЛФК)** и корективну гимнастику; Консултују се II до IV степен и

проводе се вежбе у кинези-терапеутској сали путем израде индивидуалног програма за одговарајући мишићни и хигијенско-дијетаског режима.

Степени гојазности (више од 35%). Повећање од 10% до 15% од идеалне тежине се сматра за тежином изнад норме, од 15-30% - прва степен, од 31-50% - други степен, од 51-100% - трећи степен, изнад 101% - четврти степен. Последице: Претпоставка за развијање: срчано-васкуларних обољења и високог крвног притиска; стомачно-цревних поремећаја; обољења жучи и јетре; ендокринолошка обољења - претежно дијабетес; равна стопала; емоционални и нервни поремећаји. Недостатак здравственог образовања деце и родитеља и терапеутског одговора за смањење степена гојазности и губитка тежине. Извештај се базира на 9 показатеља: подаци о мишићној маси, текућа тежина, проценат масног ткива, вода и сува кост у људском телу, дневна потреба од калорија и обим рада, након чега се израђује индивидуални мишићни и дијетски режим са могућношћу за његово практично испуњење у фитнес сали. Све те услуге су апсолутно бесплатне за децу и ученике из региона Општине Перник.

2.2. Равно стопало

Равна стопала и деформације стопала у дечјем узрасту воде до стечених равних стопала у напредном узрасту - према Фридланд Витман 35-45% од одраслог становништва, **бесплатна дијагностика свих деформација стопала по питању попречног и уздужног свода и даје одговарајуће савете** за правилно ходање, хигијену доњих екстремитета, правилна избор обуће и, ако је неопходно, коришћење ортопедских помоћних средстава. 72,18% од испитиваних са искривљењем кичме страда од неке форме равних стопала.

3. Ситуација са незапосленошћу младих

3.1. Област Перник

Незапослена лица и нивои незапослености становништва **од 15 и више години** током другог тромесечја 2020. г. Према полу: Мушкарци 6,2 % Жене 5,5 %; По пребивалишту: У градовима 5.0 %, у селима 8.9 %; **Од 15-24 години**-22,3 17,0; 25-34 46,0 6,9. Према нивоу образовања: Више 3,1 %; средње 5,9 %, укључујући оне са стеченом професионалном квалификацијом 6,1 %: основна школа -12,6%.

Незапослена лица и нивои незапослености становништва узраст 15 - 64 година током другог тромесечја 2020. г. - 6,0 %

Према полу - мушкарци 6,3 %; жене 5.6 %.

По пребивалишту - у градовима 5,1 %; у селима 8.9 %; Према нивоу образовања: високо - 3,2 %; средње - 6,0 %, укључујући оне са стеченом професионалном квалификацијом - 6,3 %; примарни -12,8 %. Трајање незапослености - Укупно мушкарци и жене - 84,1 %; До 5 месеци - 46,3 %; 6 - 11 месеци -11,9 %; 12 - 23 месеци - 11,5 %; 2 и више година -14,4 %.

Коефицијент дугорочне незапослености према полу током другог тромесечја 2020. г.

Пол, дугорочна незапосленост - мушкарци 2,6 %; Жене 1,7 %

Незапослена лица и нивои незапослености становништва од 15 и више година током другог тромесечја 2020. г. у Југозападном региону (укључујући област Перник) - 3,9 %.

3.2. Област Нишава

Из резултата за друго тромесечје 2020. г. тај проценат запошљавање је 48.2 %.

Процент незапослености код младих људи између 15 и 24 година је 20,7 %.

Има и категорија неактивног становништва, њих је 48 %. Посматра се опадање у запослености у неформалном сектору (-35 400). То је у званичном сектору, регистровано лагано повећање запослености (+2,200). Коефицијент запошљавања је нижи за 0,5 процентних поена (стр. П.) и износи 48,2 %, док проценат се незапослености смањује за 2,5 п. стр. и износи 7,3 %. Процент неактивности се увећао за 2 п. стр. и достигао ниво од 48 %. Према дефиницији Међународне организација рада, незапослени су лица која нису вршили никакав плаћена рад током посматране седмице, активно су тражили посао током четири седмице које претходе посматраној седмици и у могућности су да започну рад у оквирима две седмице, након краја посматране седмице. Тако да неко ко није тражио активно посао, не сматра се незапосленим, него неактивним. Неактивност се је увећала највише међу становништвом са средњим образовањем (+147 300 људи), као и у група узраста 25–34 година (+50 000 људи).

Рејон Јужне и Источне Србије је једини регион у Републици Србији који региструје повећање запослености током другог тромесечја у поређењу са првим тромесечјем 2020. г. (+22 500), што га, такође, довело до јединственог региона у коме је неактивност била лагано умањена (-1,4%). Док је опадање незапослености било равномерно распоређено између оба пола, било је опадање у запослености искључиво код жена (-34 700). У поређењу са истим тромесечјем претходне године, основни показатељи: Према истраживању радне снаге за друго тромесечје 2020. г., међу становништвом узраста 15 и више година за неколико година је имало опадање запослености (-72,300) и незапослености (-111,100) на рачун повећања неактивности (+153 800) према другом тромесечју 2019. г. Највеће опадање укупног запошљавања је забележен у сектору земљорадње, шумског газдинства и риболова (-44 000), и посматра се према образовној структури, у категорији лица са незавршеном основном школом (-33 100). Број службеника је опао највише у рејону Београда (-31 500), а најмање у региону Јужне и Источне Србије (-9 300). У оквирима укупне запослености се посматра смањење неформалне запослености (-132 400) и повећање званичне запослености (+60 100). Највећи годишњи раст званичне запослености је очитан у грађевинском сектору (+16 600). Коефицијент неформалне запослености је 15,2 %, што је 4,2 пр. стр. мање од истог

периода прошле године. Коефицијент дугорочне незапослености је 4,1%, што је 2,0 процентних поена. [стр.](#) мање од другог тромесечја 2019. г. Код популације младих људи, узраста 15–24 година је имало годишње смањење активности (–41 400 души) и увећање неактивности (+30 600 души). Број запослених узраста од 15 до 24 година је умањен за 25 200, док је број незапослених тог узраста је нижи за 16 200 у поређењу са истим периодом претходне године.

Процент NEET („Нити у сфери образовања, нити на раду или обуци“), који представља део младих људи узраста од 15 до 24 година, који нити раде, нити су у процесу образовања, у укупном младом становништву износи 15,9 % и, у поређењу са истим периодом претходне године он је виши за 1,8 [поена. стр.](#) Код становништва узраста од 15 до 29 година, NEET проценат је увећан за 2,5 [р. стр.](#) и током другог тромесечја 2020. г. је био 20,1 %.

COVID-19 и допунски индикатори за развој тржишта рада

Проучавање радне снаге је најисцрпнији и јединствен међународно упоредив инструмент за посматрање тенденција на тржишту рада који региструје демографске и социјално-економске карактеристике становништва узраста 15 и више година. Основни циљ Проучавања је да се оцени обим радне снаге, т. ј. запосленог и незапосленог становништва што означава запошљавање како у званичном, тако и у неформалном сектору. У допуни, то истраживање се бави карактеристикама запослености (лица са професионалним статусом, њихових делатности, професија, права, која упражњавају на раду) и незапослености (стечено образовање, дужина периода тражења посла, ранији радни стаж), као и карактеристикама неактивног становништва - образовање, узраст, извор доходака и жеља за учешћем на тржишту рада. Проучавање радне снаге, проведено током другог тромесечја 2020. г., због пандемије корона вируса, претрпело је неке промене у начину сакупљања података. А наиме, за разлика од уобичајеног начина рада, када се анкета проводи делимично телефоном (за домаћинства која су пре тога била анкетирана) и делимично на терену кроз посете домаћинствима (за оне који са истраживани по први пут), за време хитног случаја. Активно становништво (радна снага) се састоји од свих запослених и незапослених лица узраста 15 и више година.

Потенцијална радна снага укључује две групе неактивног становништва, а наиме 1) лица, која могу да раде, али не траже посао и 2) људи који траже посао, али не могу да започну да раде одмах. Степен активности (учешће радне снаге) представља део активног становништва у укупном становништву узраста 15 и више година. Лица која су обављала плаћени посао барем један сат током посматране седмице (у готовини или у натури), као и лица која су имала посао, али су одсуствовали са посла током те седмице (са гарантним враћањем), сматрају се запосленим лицима.

Коефицијент запослености представља део запослених у укупном становништву узраста 15 и више години.

Неформална запосленост се сматра за рад у не регистрованим компанијама, рад у регистрованим компанијама без уговора о раду, као и рад потпомажућих чланова домаћинства. Коефицијент неформалне запослености представља део неформално запослених лица у укупној запослености. Незапослена лица са она лица која нису извршавали никакав плаћен рад током посматране седмице, која су активно тражили посао током четири седмице које претходе посматраној седмици и могу да започну да раде у оквиру две седмице након истека посматране седмице. Коефицијент незапослености представља део незапослених у радној снази (запослени и незапослени) узраста 15 и више година. Коефицијент дугорочне незапослености представља део незапослених за више од годину дана у стварној запослености (запослени и незапослени) узраста 15 и више година. Процент НЕЕТ претпоставља учешће лица узраста од 15 до 24 године која нису запослена, нису у образовном систему, нити су на обуци у укупном становништву тог узраста.

Неактивно становништво се састоји од свих лица узраста 15 и више година која нису класификована као запослени или незапослени. Неактивни људи укључују рад студената, пензионера и домаћица, као и других лица која нису извршавали никакав плаћени рад током посматране седмице, нису активни, траже посао или нису могли да започну рад у оквиру две седмице након истека седмице за посматрање. Коефицијент неактивности представља део неактивног становништва у укупном становништву узраста 15 и више години. Током другог тромесечја 2020. г. промене на тржишту рада су биле јаче погођене од пандемије COVID19 и владиних мера уведених током првог тромесечја 2020. г. за подршку економској стабилности. У таквој ситуацији класично одређење за запосленост и незапосленост (према одређењу [Међународне организације рада \(МОТ\)](#) није довољно, како би се описале све промене наступиле на тржишту рада. У почетку владине мере за умањење последица од пандемије спречиле су губитак радних места. Увећање процента службеника који су одсуствовала са посла или су радили од куће. Растућа економска криза довела је и до смањења незапослености, пошто се људи који нису могли да траже посао или нису могли да започну рад због мера за спречавање ширења вируса, не сматрају незапосленима (према концепцији МОТ-а), него неактивнима. Слабљење тржишта рада представља учешће 1) незапослених; 2) службеника који раде краће од пуног радног времена и хтели би да раде више; 3) они који траже посао, али не могу да раде, и 4) они који могу да раде, али не траже посао, у проширену радну снагу, [с тим што проширена радна снага означава](#) све запослене, незапослене и потенцијалну радну снагу (они који могу да раде, али не траже посао и они који траже посао, али не могу да започну рад одмах). Стагнација тржишта рада током другог тромесечја 2020. г. износи 19,9 % и у поређењу са истим периодом протекле године је виша за 0,4 процентних поена, што претпоставља да је тржиште рада порасло такозване незадовољене потребе од

запослености, независно од чињенице да је током наведеног периода незапосленост је значајно умањена. У тим категоријама проширене радне снаге број оних који могу да започну да раде се је највише увећао, упркос томе што не траже посао, на међугодишњем нивоу су 153 100 и између тромесечја су 84 500. Недостатак послова се мери делом службеника одсутних са посла у укупном броју службеника. Током другог тромесечја 2020. г. 11,4 % службеника је одсуствовало са посла што је 2,4 процентних поена више у односу на прво тромесечје 2020. г. и за 6,0 п. стр. више у поређењу са истим периодом протекле године.

4. Постојеће социјалне услуге

4.1. Област Перник

Социјалне услуге су привремено доступне по пројектима следећих организација:

1. Асоцијација лица са интелектуални сметњама - Вјара, Надежда, Љубов - Перник
2. Омладинска асоцијација "Шанса" Перник
3. Савез кооперација војних инвалида у Бугарској - Перник
4. Фондација Позитивна умећа личности у друштву - Перник
5. Ми - европска омладина - Перник
6. Центар за социјалне иницијативе "ПРАКТИВ" - Перник
7. ЕВРО ИМПУЛС - Перник
8. Омладинска асоцијација "Шанса" - Перник
9. Савез кооперација војних инвалида у Бугарској
10. Савез инвалида у Бугарској - Перник
11. Територијална организација Национално удружење слепих и глухих у Бугарској - Перник
12. Центар за социјалне иницијативе "ПРАКТИВ" Перник
13. Удружење „Здравље и будућност“ - Перник
14. Бугарски Црвени крст - Перник
15. Општински омладински савет - Перник
16. Регионално удружење за алтернативе за демократски развој / радар / Перник

17. Асоцијација медицинских болничара дипломаца медицине у Бугарској - Перник
 18. Савез за Перник
 19. Савез инвалида у Бугарској - Перник
 20. Школски управни савет Алеко Константинов - Перник
- 4.2. Област Нишава

Списак организација и удружења људи са инвалидитетом, чије програмске делатности се финансирају из буџета града Ниша:

1. Међуопштинска организација Алијанса слепих Србија, Светозара Марковића 7
2. Градска организација [глувих и наглувих](#) Ниш, Барска 8 591-248
3. [Удружење особа са психичким сметњама](#) "МИ" Ниш, Јована Ристића бб 4560-894
4. [Асоцијација пацијената са дистрофијом Ниш](#), бул. Немањића бб - МК Филип Кљајић
5. Асоцијација параплегичара из области Нишава - Ниш Булевар Немањића 26
6. Градска грађанска организација инвалида рата Ниш, Обилићев венац 10
7. Асоцијација пацијената са раком и са стомом "НИЛКО Србија" – Ниш ТПЦ Калча сн. 64 Лам. Б
8. Асоцијација пацијената са склерозом мултипле из област Ниш Булевар Немањића 26
9. Градско удружење за церебралну и дечју парализу Ниш, Књажевачка 2А
10. Нишко студентско удружење особа са инвалидитетом, Шуматовачка, бр. 252-010
11. Удружење запослених са инвалидитетом град Ниш Хајдук Вељкова 40а
12. Удружење грађана „ Драгана Родић“ ТК "Калча“ II спрат, Лам.- СА бр. 85
13. Центар за независан живот људи са инвалидитетом - Нишки ТПЦ Калча, Лам. В-І / 65
14. Асоцијација за потпомагање лица са синдромом Даун 4560-894
15. Организација за заштиту права и подршку за жене и децу са инвалидитетом Србија
16. "Из круга ..." Ниш, Епископска 72б / 3
17. Асоцијација лица са ампутацијама и повредама при раду, Булевар Немањића 26
18. Асоцијација војних инвалида град Ниш, Синђелићев трг 2/2

19. Градско удружење за потпомагање људи са аутизмом Ниш, Булевар Немањића 85, зона 2

Лица са инвалидитетом по врстама проблема, по општинама и градовима, пребројавање 2011. г.

Друштво / Међународни дан људи са инвалидитетом: У Србији близу 730 хиљада људи живе са некаквом врстом инвалидитета. Међународни дан људи са инвалидитетом: У Србији близу 730 хиљада људи живе са некаквом врстом инвалидитета. У светским размерама се сматра да око 15 % светског становништва има некакву форму оштећења. То је скоро милијарду људи. У Србији је тај проценат између 8 и 10 процената и каже се да негде око 560 до 730 хиљада наших суграђана имају некакву врсту инвалидитета. То је упечатљив број и тим људима дефинитивно треба да се помогне, чуло се, уз друге ствари, са трибуне „Социјално-медицински аспекти оштећења“, која се је одржала поводом 3. децембра, Међународног дана људи са инвалидитетом у градском одбору СНС-а. Професор др. Мишко Живић, комесар Савета за науку и технологије, др. Бобана Милојковић, специјалиста опште хирургије и Јасмина Бараћ Перовић, председник организације за заштита права и подршку људи са инвалидитетом „Из круга“ и председник Асоцијације студената са инвалидитетом у Нишу: Статистички подаци показују да је само 13 процената људи са инвалидитетом запослено и да велики број људи са инвалидитетом живи у сиромаштву. Зато држава има специјалну обавезу да помаже тим људима и овај форум је само један корак ка показивању урађеног, али и онога што још увек треба да се уради. Неопходно је да се примени већ прихваћени закон. Свака компанија која има 20 до 25 запослених, треба да упусти лице са инвалидитетом. Неопходно је да се направе рампе како би се олакшао приступ институцијама и институција до људи са инвалидитетом, независно да ли је институција државна или припада локалној самоуправи. Оно што је најважније, осим запослености, је неопходност да се обезбеди лична помоћ за људе који нису у стању да се брину о себи“, Општинска скупштина Нови Сад је донела одлуку о обезбеђењу за сва лица у граду који имају потребу за личним асистентом. Са сигурношћу је неопходно да се промене неке одлуке Регионалног Здравствено-осигуравајућег фонда, пошто само 12 % од пацијената са СМ добијају биолошку терапију. Што се тиче глувоће, правилник треба, такође, да буде промењен, пошто само виши ниво здравствене заштите може да препише слух. **Замислите старог човека који је из другог града и који треба да дође у Нишки клинички центар за слушне апарате неколико пута и он изгуби свој слух, радећи за државу, на неком произвољном месту где има буке.** У крајњој линији, наши суграђани са инвалидитетом имају иста права као сви остали. Има много проблема повезаних са људима са инвалидитетом, али много је урађено током претходног периода. Ове године је изграђено 67 рампи у 34 локалних власти, а око 5200 људи са инвалидитетом су били запослени. То је добре, али још увек има проблема, социјално-економски, архитектурне баријере, лична помоћ, запошљавање, образовање. Треба, такође, да говоримо о томе младим људима, јер

они, такође, треба да нас чују, јер су они ти који ће једнога дана да реше проблеме пред којима смо постављени.

Међународни дан људи са инвалидитетом, 3. децембар, се обележава од 1992. г., када је Генерална скупштина ОУН прихватила резолуцију која призива све земље да обележе тај дан, како би се подстичу и да се да могућност да људи са инвалидитетом уживају иста права човека и да учествују равноправно са пријатељима. Тај дан је повод да обратимо пажњу на проблеме са којим се сударају људи са инвалидитетом, а то су пре свега сиромаштво, висока незапосленост и искључивање из друштво.

Закључци из овог извештаја су да услуга за омладину са инвалидитетом нема довољно. У контексту повећања омладинске незапослености, обука за омладинске инструкторе је веома актуелна и правремена. Анализа ће бити послата надлежним органима са циљем побољшања социјалног живота људи са инвалидитетом и омладине у друштву.

Овај пројекат суфинансира Европска унија кроз Интеррег-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска – Србија.

Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Интеррег-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем, ССИ No 2014ТС16I5СВ007. Садржај ове публикације је у целости одговорност БАУР-а и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма